

Sygn. akt II KK 70/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 lipca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wiliński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Puskarski

SSN Eugeniusz Wildowicz

Protokolant Jolanta Grabowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jerzego Engelkinga
w sprawie **R.N.**

skazanego z art. 244 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 28 lipca 2021 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w W.

z dnia 27 lipca 2020 r., sygn. akt VI Ka [...]

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w W.

z dnia 8 marca 2019 r., sygn. akt III K [...],

**1. uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym;**

**2. zarządza zwrot R.N. wniesionej opłaty od kasacji w kwocie
450 zł (czterysta pięćdziesiąt złotych).**

UZASADNIENIE

R.N. oskarżony został o to, że „w nieustalonym dniu, lecz nie wcześniej niż 1 stycznia 2018 r. i nie później niż 19 marca 2018 r. na ul. M. w W. kierował pojazdem marki M. nie stosując się do orzeczonego przez Sąd Rejonowy w W. prawomocnego wyroku sygn. akt IV W [...] /14 dotyczącego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, obowiązującego od dnia 26 kwietnia 2016 roku do 26 kwietnia 2019 roku, Sąd Rejonowy w W., prawomocnego wyroku sygn. akt XI W [...] /14 dotyczącego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, obowiązującego od dnia 8 kwietnia 2016 roku do dnia 8 kwietnia 2019 roku, Sąd Rejonowy w W., prawomocnego wyroku sygn. akt XIV W [...] /14 dotyczącego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, obowiązującego od dnia 1 marca 2016 roku do dnia 1 marca 2019 roku oraz Sąd Rejonowy w W., prawomocnego wyroku sygn. akt IV W [...] /14 dotyczącego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, obowiązującego od dnia 16 lutego 2016 roku do dnia 16 lutego 2019 roku”.

Wyrokiem z dnia 8 marca 2019 r., sygn. akt III K [...] /18, Sąd Rejonowy w W. uznał oskarżonego R.N. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu i na podstawie art. 244 k.k. w zw. z art. 37a k.k. wymierzył mu karę 500 stawek dziennych grzywny ustalając wysokość stawki na kwotę 30 zł. Na podstawie art. 42 § 1a pkt 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 lat.

Od powyższego wyroku apelację wniósł prokurator, zarzucając rażąco niewspółmierność orzeczonej kary i wnosząc o wymierzenie oskarżonemu kary 10 miesięcy pozbawienia wolności, a także środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 7 lat oraz orzeczenie środka karnego w postaci podania wyroku do publicznej wiadomości poprzez wywieszenie jego sentencji na okres 6 miesięcy na tablicy ogłoszeń Sądu Rejonowego w W., na tablicy ogłoszeń Urzędu Dzielnicy [X] m. W. i na stronie internetowej Komendy [...] Policji.

Po rozpoznaniu apelacji Sąd Okręgowy w W., wyrokiem z dnia 27 lipca 2020 r., sygn. VI Ka [...] /19, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że w miejsce

wymierzonej kary grzywny orzekł wobec oskarżonego na podstawie art. 244 k.k. karę 10 miesięcy pozbawienia wolności. W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasację od powyższego wyroku wniósł obrońca skazanego R.N.. Zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu rażącą obrazę przepisów postępowania, mającą istotny wpływ na treść orzeczenia:

1. „art. 6 k.p.k. w zw. z art. 117 § 2 k.p.k. w zw. z art. 409 k.p.k. naruszenie prawa do obrony przez niewznowienie przewodu sądowego i wydanie wyroku, mimo iż przeprowadzono rozprawę odwoławczą pod nieobecność skazanego i to pomimo okoliczności, że jego niestawiennictwo zostało usprawiedliwione, tj. po zamknięciu przewodu a przed wydaniem wyroku zostało dostarczone do Sądu zwolnienie lekarskie wraz z zaświadczeniem wskazującym o niemożności stawiennictwa skazanego na rozprawę, a wcześniejsze doręczenie tychże dokumentów nie było możliwe z uwagi na awarię systemu ZUS, w sytuacji gdy niestawiennictwo skazanego skutkowało pozbawieniem prawa do osobistego zwalczania zarzutów Prokuratora wskazanych w apelacji oraz między innymi do wykazywania, że wymierzona przez Sąd pierwszej instancji kara nie jest niewspółmiernie łagodna.”
2. „art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k., polegające na nieprzeprowadzeniu prawidłowej kontroli odwoławczej zaskarżonego na niekorzyść skazanego wyroku Sądu I instancji, w wyniku czego nie dostrzeżono zaistniałej zmiany w zakresie karalności skazanego i oparto się na nieaktualnej karcie karnej uwzględniającej cztery wyroki skazujące wobec skazanego, podczas gdy uwzględnienie ujawnionych w sprawie okoliczności w postaci naprawienia w całości szkody orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w W. z dnia 20 października 2015 r., sygn. VIII K [...] /13 oraz właściwa analiza znajdującej się karty karnej winna prowadzić do przyjęcia, że doszło do zatarcia wszystkich zawartych w karcie karnych skazań i winny być uznane za niebyłe, co w konsekwencji prowadziło do nieprawidłowych ustaleń faktycznych w zakresie karalności skazanego na dzień orzekania a zatem miało istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia;”

a także rażącą niewspółmierność orzeczonej wobec skazanego kary, będącej konsekwencją wcześniej podniesionego zarzutu.

Podnosząc powyższe, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Okręgowej w W. wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja okazała się zasadna w zakresie drugiego z podniesionych w kasacji zarzutów, związanego z kontrolą odwoławczą zaskarżonego wyroku, a to w zakresie w jakim Sąd Okręgowy uwzględniając zarzuty apelacji wniesionej na niekorzyść oskarżonego oparł swoje orzeczenie na błędnych ustaleniach wskazujących na uprzednią karalność oskarżonego.

Na wstępie przypomnieć należy, że w niniejszej sprawie nie budzi wątpliwości stan faktyczny, ani prawidłowość ustaleń w zakresie przypisania oskarżonemu przestępstwa z art. 244 k.k. Przedmiotem apelacji wniesionej na niekorzyść oskarżonego był bowiem jedynie zarzut rażącej niewspółmierności wymierzonej kary. Podstawą zaś reformatoryjnego rozstrzygnięcia Sądu odwoławczego były odmienne od dokonanych przez Sąd I instancji ustalenia co do stopnia społecznej szkodliwości popełnionego czynu.

W ocenie Sądu Okręgowego o ostatecznej ocenie co do stopnia szkodliwości czynu przesądziły dwie przesłanki: po pierwsze prowadzenie samochodu „pomimo czterokrotnego (!) zakazania mu tego przez uprzednio orzekające sądy”, a po drugie to, że „udokumentowanie owego zachowania nie nastąpiło wbrew woli kierowcy”, które zostało udostępnione szerokiej rzeszy internautów, rodząc „realne niebezpieczeństwo wytworzenia się u młodych, nie doświadczonych życiowo ludzi przekonania o dopuszczalności swego rodzaju gier z organami ścigania”, co z kolei prowadzi do uszczerbku dla autorytetu wymiaru sprawiedliwości oraz dla bezpieczeństwa na drogach publicznych. Sąd odwołał się również do ustalonych 85 przypadków naruszeń przepisów ruchu drogowego (na

dzień 1 lipca 2020 r., pkt. 2.1.1.2. uzasadnienia). Następnie Sąd wskazał, że „bezskuteczność uprzednio orzekanych kar łagodniejszego rodzaju (samoistnych grzywien) nakazuje wymierzenie oskarżonemu kary na tyle radykalnej by uzmysłwić mu społeczną naganność dotychczasowego postępowania”.

Tymczasem, w niniejszej sprawie na dzień orzekania przez Sąd I instancji prawidłowe było ustalenie istnienia wcześniejszych skazań oskarżonego R.N. w sprawach III KK [...] /15 (wyrok Sądu Rejonowego w W. z 30 września 2015 r.), VIII K [...] /13 (wyrok Sądu Rejonowego w W. z 20 października 2015 r.), VIII K [...] /16 (wyrok łączny Sądu Rejonowego w W. z 10 czerwca 2016 r., obejmujący skazania w sprawach III KK [...] /15 i VIII K [...] /13) oraz V K [...] /16 (wyrok Sądu Rejonowego w W. z 10 czerwca 2016 r.). Do łącznego zatarcia tych skazań, po myśli art. 107 § 6 k.k., doszło jednak w dniu 22 lipca 2020 r., kiedy to R.N. wykonał obowiązek naprawienia szkody orzeczony w sprawie VIII K [...] /13. Jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego w niniejszej sprawie orzeczenia Sąd Okręgowy, w oparciu o kartę karną oskarżonego według stanu na 26 czerwca 2020 r. przyjął, że istnieją „4 ukarania sądowe” (w istocie chodziło o 3 wyroki skazujące i jeden wyrok łączny). Jednocześnie w uzasadnieniu wydanego wyroku Sąd Odwoławczy dostrzegł fakt złożenia do akt postępowania w dniu 22 lipca 2020 r., tj. na 5 dni przed wydaniem w dniu 27 lipca 2020 r. wyroku, dowodów wykonania obowiązku naprawienia szkody w sprawie VIII K [...] /19, co zresztą uznał za jedną z okoliczności przemawiających za oskarżonym, wskazując, że „z pożytkiem dla wymiaru sprawiedliwości” doszło do naprawienia szkód „w jednym z postępowań karnych” (k. 447-451, pkt. 3.1 uzasadnienia).

Rzecz jednak w tym, że z chwilą wykonania tego obowiązku, jako ostatniego z obowiązków nałożonych wcześniejszymi wyrokami na R.N. i wobec upływu określonego w art. 107 § 4a k.k. terminu roku od wykonania każdej z kar orzeczonych tymi wyrokami, doszło z mocy ustawy do zatarcia tych wszystkich uprzednich skazań. Tym samym należało je uznać na niebyłe, a okoliczność ta nie powinna mieć negatywnego wpływu na dokonaną przez Sąd odwoławczy ocenę adekwatności wymierzonej oskarżonemu kary. Tymczasem uprzednia karalność przyjęta została jako okoliczność bezpośrednio i samodzielnie obciążająca, która w ocenie Sądu wykazywała, że uprzednie skazania na kary grzywiny okazały się

bezskuteczne, co z kolei „nakazuje wymierzenie oskarżonemu kary na tyle radykalnej, by uzmysłwić mu społeczną naganność dotychczasowego postępowania.” Ustalenia Sądu były zatem w tym zakresie nieprawidłowe, a okoliczność obciążająca - 4-krotna karalność oskarżonego - błędnie przyjęta.

Oczywistym jest, że w zakresie samodzielności orzeczniczej i w związku z zakresem rozpoznawanej apelacji uprawnieniem i obowiązkiem Sadu było dokonanie własnej oceny społecznej szkodliwości przypisanego oskarżonemu czynu. Należy także niewątpliwie podzielić wyrażoną w zaskarżonym orzeczeniu ocenę zachowań wskazujących na notoryjność zachowania osoby naruszającej obowiązujący porządek prawny, w tym także w zakresie tak wrażliwym na narażenie dobra innych osób jak zasady ruchu drogowego, czy naruszenia kilku zakazów prowadzenia pojazdów. Nadto, skoro ustawowe zagrożenie karą za przestępstwo z art. 244 k.k. wyznaczone jest karą pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat, to orzeczona w niniejszej sprawie kara 10 miesięcy pozbawienia wolności lokuje się wyraźnie w dolnych jej granicach. Jednocześnie jednak Sąd dokonujący własnej oceny adekwatnej reakcji karnej, opierać się musi w tym zakresie na prawidłowo ustalonych i aktualnych danych, w tym przypadku m.in. na aktualnych danych o karalności oskarżonego. Jeśli, tak jak w niniejszej sprawie, okolicznościom związanym z uprzednią karalnością nadaje samoistne, istotne znaczenie, to uznanie za prawidłowe nieprawdziwych danych o karalności i ukształtowanie na ich podstawie swojego rozstrzygnięcia stanowi rażące naruszenie prawa, mające wpływ na treść rozstrzygnięcia, albowiem wpływające wprost na wysokość orzeczonej kary.

Zawarty w kasacji zarzut rażącej niewspółmierności kary, który z mocy art. 523 § 1 zd 2 k.p.k. nie może być samoistną podstawą kasacji strony, okazał się skuteczny jedynie w zakresie i z powodu wskazanego powyżej uchybienia polegającego na przyjęciu przez Sąd Okręgowy za istotny czynnik wpływający na wysokość wymierzonej kary pozbawienia wolności, okoliczności uprzedniego skazania oskarżonego, podczas gdy ustalenie to nie było prawidłowe.

Sąd Najwyższy, po myśli art. 518 k.p.k. w zw. z art. 436 k.p.k., ograniczył rozpoznanie wniesionej kasacji do stwierdzenia wystąpienia wskazanego

uchybień, które przesądziło o konieczności uchylenia zaskarżonego orzeczenia, uznając, że rozpoznanie pozostałych zarzutów stało się bezprzedmiotowe.

Rozpoznając ponownie wniesioną przez prokuratora na niekorzyść oskarżonego apelację, w której zarzucono rażącą nieadekwatność wymierzonej oskarżonemu kary grzywny, Sąd Okręgowy weźmie pod uwagę wszystkie istotne dla tej oceny okoliczności, bacząc by kara odpowiadała społecznej szkodliwości czynu.

Uznając zasadność wniesionej kasacji Sąd Najwyższy zarządził, zgodnie z art. 527 § 4 k.p.k., zwrot oskarżonemu opłaty od kasacji, a kosztami postępowania kasacyjnego obciążył Skarb Państwa.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak sentencji.